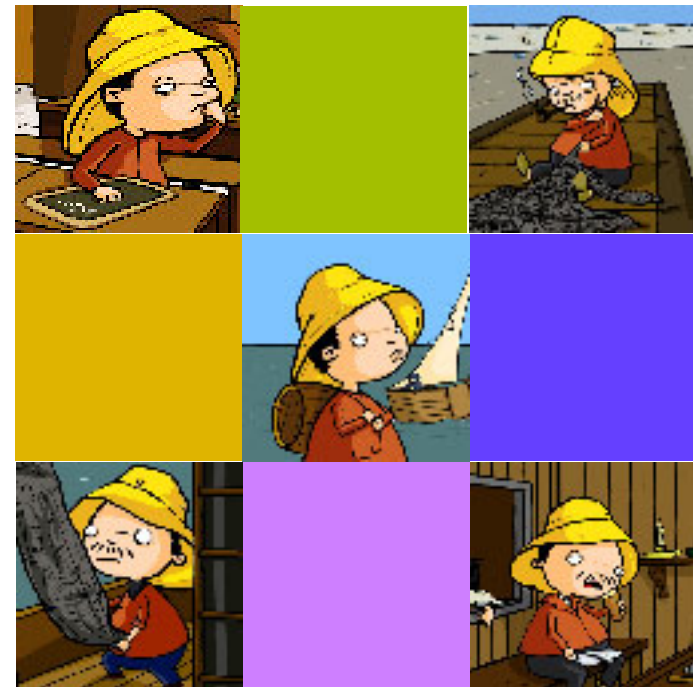

Sincfala, Museum van de Zwinstreek Knokke-Heist

Opdrachtenboekje voor het

SECUNDAIR ONDERWIJS

Graad 1 en Graad 2

KONINKRIJK

BELGIË

KOOPVAARDIJ EN ZEEVISSCHERIJ

ZEEMANSBOEKJE

afgeleverd aan:

Naam

Voornamen

Geboren te

den

Zoon van

en van

Nationaliteit

.....

.....

Afgeleverd te den

De Waterschout,

Eerst even dit lezen...

Beste scholier, leerling, student, leraar, docent!

Welkom in Sincfala, Museum van de Zwinstreek in Knokke-Heist. In het museum komen de geschiedenis van de Zwinstreek en het vroegere visserleven in Heist aan bod. Museum Sincfala is dan ook een uitstekend vertrekpunt om Knokke-Heist en de Zwinstreek te ontdekken.

Museum Sincfala is het huis van het stripfiguur Fonske Vantorre, beter bekend als Spekke. Dat is zijn lap- of bijnaam. Spekke gidst je doorheen het hele museum, waar een reeks vragen en opdrachten op je wachten.

Afhankelijk van de duur van je ontdekkingstocht in het museum bezoek je het Oud Schoolgebouw (over het vissersleven), het Bezoekerscentrum (over de Zwinstreek) en/of de Museumtuin (garnaalschuit Jessica, veldoven, ankers, grenspalen...).

Voor elke vraag staat een pictogram. Zo zie je meteen wat bij de vraag van jou verwacht wordt:

kijk naar de (aanvullende) informatie, die je in het museum vindt

luister goed

kijk na dit bezoek in de klas of thuis op internet (www.sincfala.be)

denk na - misschien weet je het al

doe iets

Vul voor je begint hiernaast je naam en voornamen in...

Succes!

Geschiedenis van het vissersleven in Heist aan wal en op zee

Visserspleintje

Boeren en vissers vestigden zich vanaf de 11de eeuw op een hoogte in het schorregebied ten noorden van Brugge. Ze stichtten Koudekerke. Na de indijking van circa 1175 verhuisden de vissers dicht bij de zee en vormden zij de kern van Heis (geschreven zonder t).

Wanneer in de 19de eeuw het toerisme doorbreekt en de stenen zeedijk (vanaf 1870) wordt gebouwd, moeten de vissers hun vissersschuiten meer oostwaarts op het strand brengen. In die omgeving (Pannenstraat met zijstraten) komt dan ook een nieuwe visserswijk. Vissershuisjes zijn niet heel groot. Zoals je ze hier zit komt overeen met de werkelijkheid. Nu zijn er niet veel vissershuisjes meer.

1. 📖 In het midden staat een karretje. Waarvoor diende het?

2. 🕒 In de keuken boven het aanrecht staan drie kleine potjes. Op een ervan staat "Souda". Wat is dat?

Op de visgronden aangekomen worden de netten over boord gezet voor een tweetal uren. Tijd voor het onderhoudswerk, kuisen en schrobben, kleine herstellingen en dergelijke. Als het net weer aan boord gehaald wordt en de "kuul", het onderste van het net, opengetrokken wordt, is er werk aan de winkel: Alle niet bruikbare vangst wordt weer overboord gezet.

De bruikbare vis wordt "gegut", de ingewanden en vooral de gal worden eruit gesneden. Dan wordt de vis overvloedig gewassen en gespoeld. De vis wordt per soort gesorteerd in "bennen", manden, om in het ruim opgeslagen te worden tussen ijsschilfers: vele dagen hard werk om dan terug naar de thuishaven te "lopen", varen zonder te vissen. Terug in de haven wordt de vis gelost en verkocht in de zeemijn.

Vrouw en kinderen zijn blij hun mannen voor enkele dagen thuis te hebben.

21. 📖 Rechts de trap op staat een "touwtjeskast". Hier leer je knopen leggen. Welke knopen zijn het? Schrijf de namen op.

22. ✂ Maak de vier knopen.

Scheepsmodellen

Vanaf de 15de eeuw maakte men aan de Vlaamse kust gebruik van een schuit die tot het eind van de 18de eeuw zeer verspreid was. Deze Vlaamse schuit bleef in de 19de eeuw verder bestaan als Blankenbergse of Heistse schuit. De platboomde (= platte bodem) schuit bezat een midscheepse en een fokkenmast die elk voorzien waren van een vierkant loggerzeil. De schuit was ca 11 meter lang, 5 meter breed en 2 meter diep en kon 15 à 20 ton bevatten. Aan beide zijden draagt het een zwaard om het evenwicht te bewaren. De schuit was net een open schip. Onder de voorplecht was een kleine leefruimte gebouwd en onder de achterplecht borg men het materiaal op. Vanaf het einde van de 19de eeuw schakelden vissers vrij snel over van de logge schuiten naar snellere kielboten.

19. 📖 Wat is een sextant? Wat doe je ermee? Zoek een afbeelding.

20. 📖 Boven een van de schepen hangt een handgeschreven document. Wat is dat?

Klas

In oktober 1904 kreeg pastoor Froidure de toelating om in het gemeentelijk gebouw een Vrije Avondvisserijschool te stichten. Het lesprogramma bestond uit lezen van zeekaarten en kompas, koersverordeningen, log en lood, lichten en vuren, uitliggers en boeien, knopen leggen, netten breien, zeilen naaien, ... Tot 1925 was er ook school op zaterdagmiddag en zondagmorgen. Na het tweede jaar werden de jongens toegelaten tot het laversexamen, waarna zij stage mochten lopen op een vissersboot.

3. ✂ **Links achter zie je een mast met seinvlaggen. Alle leerlingen moesten de betekenis ervan van buiten leren – tegenwoordig vind je ze nog steeds op de boten. Er zijn cijfervlaggen en lettervlaggen. De lettervlaggen hebben ook nog eens een aparte betekenis. Teken de vlag: “Ik heb medische hulp nodig!”**

4. 📖 **In de hoek staat een visser voor een apparaat. Daarmee kon hij zoeken waar het vasteland lag. Hij richtte dit toestel naar de plaats waar het sterkste geluid vandaan kwam, bijv. Oostende. Ieder kuststation zond voortdurend hetzelfde sein. De stuurman bleef zijn richtingzoeker richten op steeds hetzelfde zendstation. Zo kon hij makkelijk naar huis terugkeren. Hoe heet dit apparaat?**

5. 📖 **Hoe wordt de snelheid van een schip uitgedrukt? Niet in kilometer, maar in...**

Lapnamen, bijgeloof en spreuken

De vissers hadden een grote schrik voor de zeeduivel Roeschaard die plots uit zee kon opduiken om hen in zee te sleuren, hun boot te doen kapseizen, de netten te scheuren... Roeschaard kon alle mogelijke gedaanten aannemen: een oude vrouw, een zwarte kat of vogel, de duivel... Een van de meest typische gedaanten was een grote kwade kabeljauw... Om Roeschaard te misleiden kregen de vissers als lavertje (leerjongen) een nieuwe naam, een lapnaam. Wanneer de zeeduivel dan plots voor hen verscheen en vroeg: “Ben jij visser X?”, dan antwoordde de visser: “Nee, ik ben Y (lapnaam)”. Roeschaard dacht toen dat hij de verkeerde voor had en verdween.

6. Het triptiek, een schilderij dat uit drie delen bestaat, heet *Spreuken en gezegden in de visserij* en is geschilderd door Dubai, een inwoner van Knokke-Heist. De spreuken staan op het overzicht en de betekenissen vind je op de computer. Wat hoort bij wat?

17. Rechts van de toog hangt een handgeschilderde vlag. Van welke vereniging is die?

18. Boven de deur hangen bekendmakingen, waar met een straf van 150 Mark wordt bedreigd. Waarom Mark en niet Franken?

Visserscafeetje

In alle Europese havens en vissersplaatsen vonden de zeelui typische kroegen waar zij de ontberingen en gevaren van een zware zeereis konden vergeten. Die kroegen lagen rond de haven of in de vissersbuurt en herkende men gemakkelijk door de typische herbergnamen (vb. de Ferrybank en de Meerpaal in de omgeving van het museum) of het uithangbord. Zeemeerminnen (zie uithangbord boven de balie van het museum) in de naam of op het uithangbord willen de zeelui verleiden naar een kroeg van verdacht allooi. In het interieur verwezen talrijke elementen naar het vissersbestaan: de scheepsklok, scheepsmaquette in flessen, portretten van vissers, netten, opgezette zeemeeuwen...

13. ☹ Welke twee visserkroegen zijn er vlakbij het museum nu nog te vinden?

14. 📖 Hoeveel kroegen waren er rond 1900 per 100 inwoners?

15. ☹ Bier werd gemaakt in plaatselijke brouwerijen. Noem er twee.

16. 📖 Hoe heet de plaatselijke variant van darts?

Zijn anker laten vallen

Kapers op de kust

De vlag strijken

In zijn schelp kruipen

Boter bij de vis

Letterlijk: Het laten zakken of binnenhalen van de vlag.
☐ In een zeegevecht liet men de vlag strijken als teken van overgave. | Figuurlijk: Zich overgeven, voor iemand moeten onderdoen.

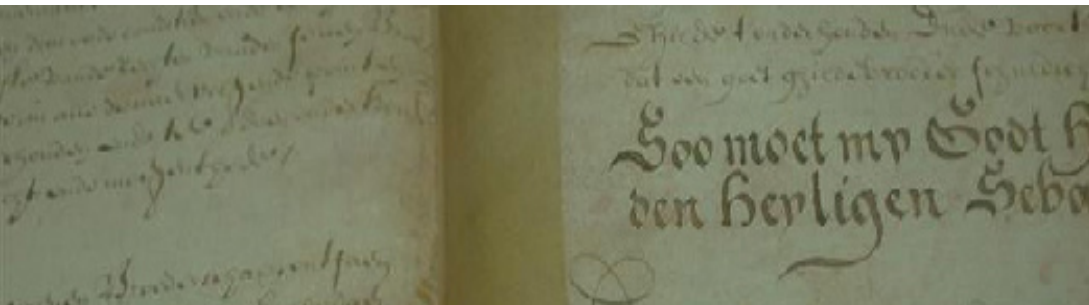
Letterlijk: In de 16de en 17de eeuw waren voor en op de Vlaamse kust veel problemen met kaper of zeerovers. De roep wees op dreigend gevaar. | Figuurlijk: Er zijn mededingers of concurrenten.

Letterlijk: Een schelpdier dat gevaar merkt, brengt zich onmiddellijk in veiligheid in zijn schelp. | Figuurlijk: Iemand die nogal verlegen is, teruggetrokken.

Letterlijk: Wanneer het water op de dijk komt is het hoog water en bestaat de kans dat het water over de dijk zal lopen. | Figuurlijk: De tranen die in de ogen komen te staan wanneer iemand begint te wenen.

Letterlijk: Visleurders kwamen vroeger langs bij de boeren. ☐ In plaats van hun vis met geld te betalen, gaven die soms de tegenwaarde in boter. De vis moest 'onmiddellijk' worden betaald. | Figuurlijk: 'Contante' betaling

Verenigingsleven

Bij de opkomst van de steden vanaf de twaalfde eeuw, ontwikkelde zich het gildewezen. Om de steden te beschermen, organiseerden zich de kruisboog- of voetboogschutters vanaf de 13de eeuw in de Sint-Jorisgilden. De handbooggilden, die meestal aan Sint-Sebastiaan werden toegewijd, ontstonden een eeuw later en waren strikt georganiseerd en gereglementeerd. Vanaf de 15de eeuw treft men ze ook heel dikwijls aan in de vele parochies op het platteland. Waarschijnlijk dateren de Sint-Sebastiaansgilden van Westkapelle, Oostkerke, Damme, Dudzele, Heist uit die periode. De gilden in Ramskapelle en Knokke ontstonden wellicht in de 16de eeuw.

7. **De bogen links van de klok horen bij de Sint-Jorisgilden. Wat is een gilde?**

8. **Wanneer en waarom werden ze opgericht?**

9. **De Sint-Jorisgilden zijn genoemd naar Sint-Joris. Waarom?**

10. **Welke gilden waren er nog? Noem 5 met de heilige aan wie ze waren toegewijd**

-

-

-

11. **In dezelfde vitrine vind je een busse en een breuk. Wat zijn dat?**

12. **Naast de vitrine staan twee vrouwen voor foto's van de Heistse Klakkertjes. Vanwaar hun naam?**